

Sadece Lafta Bıraktığımız Şeyler: Ehliyet ve Liyakat

Bazı kavramlar vardır, çokça lafını eder veya atıfta bulunuruz. Ama icraata dökmek işimize gelmez, ya da gücümüz yetmez ya hani. İşte ehliyet ve liyakatte bunlara en güzel örnektir.

İşimize gelmeyişinin veya gücümüzün yetmeyişinin esas nedenleri, aynı zamanda toplumumuzu yozlaştıran ve içten içe çürüten hastalıklarımızdır. Bu hastalıkları tedavi edemediğimiz için, adalet ve huzur duygusunu gönlümüzde hissedemiyor, emanetin ehline teslim edilmeyişinin doğal sonuçları olarak; yolsuzluk, beceriksizlik, israf ve yetersizlik gibi olumsuzluklar içinde tükenişe gidiyoruz.

En yaygın hastalığımız hemşericiliktir.

Bazı şehirlerin her dönem ve durumda seçkinler arasında tutulduğu, diğerlerinin de eline fırsat geçtiği anda bütün makamları kendi hemşericileriyle doldurduğu, ülkemizin artık kanıksanmış bir yapısıdır. Elit şehirlerin dışında olan ama hasbelkader güçlü bir pozisyona geçen kişiler, etraflarındaki kadro gibi imkanları kendi hemşericilerine peşkeş çekmediği takdirde, hainlikle veya beceriksizlikle suçlanır. Toplumsal dışlanmaya maruz bırakılır ve seçimi söz konusu olduğunda en büyük günahları arasında gösterilerek kara listeye alınır.

Hemşericilik engeline sıkça takılmış birisi olarak, yaşamaktan bıktığım bir sahneyi paylaşayım: İlk defa görüşmeye ve tanışmaya başladığım, önemli bir pozisyondaki kişiye eğitim ve deneyimlerim, yönetimini üstlendiğim projelerim hakkında bilgiler veriyorum. Muhatabım duyduklarını büyük bir memnuniyetle dinliyor ve güçlü bir takım oyuncusu bulmanın sevincini belli ederek, ilgi ve alakasını gittikçe yükseltiyor. İletişimin zirvelerinde gezinirken, aklına o can alıcı soru geliyor!: "*Kardeş bu arada senin memleket neresiydi?*" Cevabım Muş olunca da muhatabım büyük bir memnuniyetsizlik ve hayal kırıklığı içinde *-Ya öyle mi ?!* diyerek buz gibi soğuyor. Az önce yükselen tüm ilgi ve alaka eksilere düşerken, hemen başka kişi ve konulara dönülerek mevzu kapatılıyor. Ben ise görünmez veya zoraki selamlamalarla geçirtilen ötekiler grubuna geçiş yapmış oluyorum. Başkalarının da yaşayageldiği bu garabeti daha da anlatmaya gerek yok sanırım.

Anormal meslek dayanışması da büyük bir hastalıktır.

Her sektörde veya kurumda genelde baskın ve diğerlerinden açıkça farklı muamele gören meslek

mensupları vardır. O kurumda bir görev söz konusu olduğunda ilgisi, eğitimi ve bilgisi uygun olmadığı halde, tercih edilen hep o meslek sahipleri olur. Yani bir nevi öz evlatlar ile üvey evlatlar muamelesi kurumsal yapının iliklerine kadar işlemiştir.

Mesela, Sağlık Bakanlığı aslında Doktor Bakanlığıdır. Tıp eğitimi almalarına rağmen, sevgili doktorlarımızın görev almadığı bir alan yoktur. Ek ödemenin en büyük dilimleri sadece onlara verilir. Diğer sağlık personeli, idari ve yardımcı hizmetler çok küçük oranlarla yetinmek zorunda kalır. Doktorların ek ödemeleri emekli maaşlarına yansıtılır ama diğerleri buna layık görülmez. Bir kabahat söz konusu olduğunda ne kadar keskin görüş aykırılıkları olsa da mesleki dayanışmaları hemen devreye girer ve koruma altına alınırlar. Doktorların hakkının verilmesi ayrı şeydir, bütün makamların Doktorlara verilmesi ve gelir paylaşımında diğer personelin çok azla yetinmeye zorlanması ayrı şeylerdir. Meramımı anlatabildiğimi umarım.

Benzer şekilde hemen her kurum veya Bakanlıkta öncelikli meslek sahiplerini rahatça görebilirsiniz: Tarım Bakanlığında Ziraat Mühendisleri, Adalet Bakanlığında Hakimler, Aile Bakanlığında Sosyal Hizmet Uzmanları, TSK'da Subaylar, Diyanet İşlerinde Müftüler gibi...

İlgili alanın baskın meslek mensupları oldukları için, haklarını gözetmek adına tanınan ayrıcalıklar zamanla diğer mesleklerin yaşam alanlarını kısıtlayan, kariyer gelişimlerine ket vuran ve tek renkli bir yapıya çeviren, amacını aşmış uygulamalara dönüşmüştür. Hemen her iş ve mesleğin icrasında bir ekip çalışması kaçınılmaz hale gelmiştir. Ekibin bazı üyelerini, maddi ve manevi açıdan diğerlerine göre aşırı yüceltip, ötekileri yok saymanın huzur ve iş barışı sağlamayacağı bellidir.

Particilik hastalığı da içimizde kök salmıştır.

En büyük meziyeti, bir siyasi partinin mensubu veya bir siyasetçinin adamlığı olanlar yüzünden, kurumların uğradığı zarar ve ziyanın hesabı yapılamaz boyutlara ulaşır. Üstelik bu işleri yapan ve sebep olanlardan da genelde hesap sorulamaz. Her iktidar döneminin kendine has adamları olur ve her iktidarın kendi zenginleri oluşur.

Toplum dahi, bu durumu normal görmeye başlayarak, en azından biraz çalışmalarını ve iş yapmalarını bekler. Sevilmeyen particiler aşırı aç gözlü, hep bana ve bize diyen, ulaşabildiği tüm kaynakları ölümüne sömüren tiplerdir. Hem kendi menfaatine çalışan, hem de işini yapan tipler ise kerhen kabul görür ve ötekilere nazaran tercih edilir.

Özel sektörde daha gerçekçi, sonuç ve menfaat odaklı yapılanmaya gidildiği için, sırf partili olmak dışında vasfı olmayan tipler barınmaz. Parti bağlantılarıyla sağlanan imkanlar bittiğinde, kendilerinin de ilişkisi kesilir. Kamu tarafında durum daha acıdır. Niteliği düşük, eğitimi ve deneyimi yetersiz kişiler, sırf parti referansı ile iş başına ve yönetime geldiğinde, etraflarında adeta terör estirir ve huzursuzluk kaynağı olurlar. Referanslarına karşı olabildiğince şirin, emir eri ve iş takipçisi olurken; çalışma arkadaşlarına, alt ve üstlerine karşı ise saygısız, açık arayan, kavga çıkaran ve her fırsatta partili kimliğini gözlere sokan ukala tavırlar göstermekten çekinmezler. Kendi yetersizliklerini kavga ve problem üreterek kapatmaya çalışırlar. Üstelik, daha önce parti çalışmalarına katıldıkları için, tüm bu imkanları analarının ak sütü gibi kendilerine helal görürler.

Bir başka hastalığımız çıkar gruplaşmalarıdır.

Belirli bir menfaat anlaşması çerçevesinde gruplaşan kişilerin baskın olduğu iş yeri veya kurumlarda farklı kişilerin yer almasına tahammül gösterilmez ve en kısa süre içinde ya kendilerine biat etmesi ya da çekip gitmesi sağlanır. Saadet zincirlerine ket vurabilecek veya kendilerini açık edebilecek kişilere karşı sistematik mobing uygularlar.

Hemen her kurum veya yapı içinde, işin kaymağını yemeğe azmetmiş, çıkar birliği kurarak belirli süreçleri kontrol etmeye çalışmış olan menfaat odakları kurulmaya çalışılır. Normal şartlarda bir arada olması imkansız görülen kişilerin, çıkar birliği söz konusu olunca yaptıkları iş birliği mükemmel seviyelere çıkabilir.

Örnekler vererek edineceğim düşmanlıklarla boşuna uğraşmak istemem. Etrafına dikkatli bakan herkes benzer yapıları kolayca fark edebilir. Kadrolaşma sürecinde çıkar gruplarının iş birliği etkisi yok sayılamaz bir gerçektir.

Mezhep tutuculuğu da içimizde yer eden bir hastalıktır.

İnsanların işindeki becerisi ve dürüstlüğünden önce, araştırıp yargıladığımız şeylerden birisi de mezhepleri olmuştur. Mezhep farkındalığı masum tercih nedeni sayılmaktan, koyu düşmanlığa kadar değişen bir yelpazede tavırlarımızı ve kararlarımızı etkiliyor. Bu ayrışmayı daha da derinleştirmek ve toplumu bölmek için için özel gayret gösteren, yerli ve yabancı düşmanların organize ettiği projeler, Madimak ve Başbağlar katliamları gibi dehşet olaylara da varabiliyor.

Geçmişte Adalet Bakanlığında yaşadığı gibi, kurtarılmış kurumlara sahip olmak adına mezhep birliğinden başka önemi olmayan kadrolaşmaları ve bunların toplumu geren acı sonuçlarını yaşamamıza rağmen, insanlarımızı en başta alevi veya sünni diye etiketlemekten vazgeçemiyoruz.

Mezhep farklılığı sadece kamu kurumlarında değil, özel sektörde dahi azınlıkta kalan kişiler için sıkıntılı süreçlere neden olabiliyor. Kendimden biliyorum.

İşine saygı gösterip, görevini en güzel şekilde yapmaya gayret eden, mensubu olduğu mezhebin militanlığını yapmayan ve diğerlerini rahatsız etmeyen her kişinin başımızın üstünde yeri olması ve en güzel şekilde çalışabilmesi gerekir. Görev dağılımında, sırf mezhep etkisini dikkate alarak davranmak bizleri zayıflatır ve değerlerimizi yozlaştırır.

Cemaat ve tarikat tutuculuğu bir başka hastalığımızdır.

Laik devlet anlayışının din düşmanlığı şeklinde anlaşıldığı ve uygulandığı zamanlarda, cemaat ve tarikat ehli olmak cidden cesaret isteyen, ancak bu yolun çilesine razı olmuş kişilerin harcı idi. Çok önemli bir gerekçe olmadıkça, mensubu olunan cemaat veya tarikat bilgisi verilmez ve saklanırdı.

Elhamdülillah ülke olarak daha rahat şartlara kavuştuğumuz son yıllarda ise, bırakın saklamayı, neredeyse davul zurna ile her fırsatta ilan edilir ve her ortamda reklam konusu yapılır oldu. İnsanlarımızın kendilerini rahatça ifade edebilmesi ve gönlüne uygun meşru yerlerde bulunabilmesi, elbette güzel bir gelişmedir. Ancak; üye olunan grup marifetiyle, normal şartlarda ulaşamayacağı ve de hakkı olmayan makam ve imkanları istemek kesinlikle meşru değildir.

Cemaat ve tarikat tutuculuğunun ve yayılmacı hirsının en acı sonuçlarını 15 Temmuz'daki alçak FETÖ ayaklanmasında ve öncesinde yaşadık. Tamamen masum kökenli olan ve toplum genelinde saygı duyulan hizmet, şakirt, cemaat, himmet, yardım, paralel gibi kelime ve kavramlar bu hainler yüzünden lekelendi ve söylenmekten çekinilir hale geldi. Alını secdeli, iyi insan diye, kalıp halinde güvenilen dindar insan modelinin, nasıl canavarlaşabileceğini ve vatanına kast ederek, Hristiyan ve Yahudilerle iş birliği yapabileceğini gösterdiler. Onun için toplumda paranoya başladı ve herkes birbirine şüphe ile bakar oldu.

Önümüzde FETÖ gibi açık bir facia olmasına karşın, bundan ders almadığımız anlaşılıyor. Halen cemaat veya tarikat referansı ile kurum ve Bakanlıklarda yer edinmeye ve kadrolaşmaya çalışanların etkisi devam ediyor.

Cinsiyet ayrımcılığı da bir hastalıktır.

Kadınlar ve erkekler, çalışma hayatı içinde karşılıklı ayrımcılığa ve baskıya maruz kalabiliyorlar. Kadınların yaşadıkları; ücret dengesizliği, cinsel ve psikolojik baskı konularında tavan yapıyor. Erkekler de kadın şiddetine maruz kalabiliyor. Dedikodu ve haksız ithamlarla, rahatsız edici tavırlarla karşılaşabiliyorlar.

Kadınların en çok sömürüldüğü konu, cinsel cazibelerinin satış ve pazarlama aracı olarak kullanılmasıdır. Eğitim ve deneyimlerinden ziyade, fiziksel niteliklerine göre işe alınan, erkek müşteri veya karar vericilerin ikna edilmesi için, olabildiğince cesur ve girişken olmaya zorlanan kadınların hali içler acısıdır.

İşinde yükselebilmek için kadınlığını kullanan düşük seviyeliler olduğu gibi, kullanılmaya zorlanan mağdur ve mazlumlar da vardır.

Önceki yazılarımda da belirttiğim üzere, kadınlarımız çok çok değerli toplumsal kaynaklarımız ve geleceğimizin mimarlarıdır. Onlara, ancak gerekli oldukları meşru yerlerde ve haklarını eksiksiz vererek çalışma imkanı sağlamalıyız. Bütün kadınlarımızı iş hayatına sokarak erkeklerin sosyal rollerini çaldırıp mağdur etmekte, çalışan kadınları sonuna kadar sömürüp ucuz ve kolay iş gücü olarak kullanmakta birer sosyal cinayettir.

Hastalıklarımızın ilacı dinimizde var!

Bizleri en güzel surette yaratarak, dünyaya kulluk imtihanına gönderen Yüce Rabbimiz, maddi ve manevi tüm hastalıklarımızın şifasını da yaratarak bulmamız için yol göstermiştir. Bizi bizden çok daha iyi bildiği için, bunda şaşılacak bir durum yoktur.

Sözlerin en güzeli Kur'anı Kerim'in, Nisa Suresinin 58. Ayet-i Kerimesinde : *"Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor! Şüphesiz ki Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir."* Buyrulmuştur.

Allah'ın Sevgili Kulu ve Elçisi Hz. Muhammed (s.a.v.) Efendimiz de, görevlendirmelerde bulunurken hep ehliyet ve liyakati esas almış, ehil ve layık gördüğü kişi azatlı bir köle bile olsa çekinmeden kararlarını uygulamıştır. Örneğin, Medine-i Münevvere'den sefer, hac ve umre gibi nedenlerle ayrılmak durumunda olduğunda, vekaletini liyakat ölçüsüne göre uygun gördüklerine bırakırdı. Vekilleri arasında Hz. Ebu Bekir gibi bilinen kişiler olabildiği gibi, Hz. Saib b.Osman b. Maz'un gibi Kureyşli, Hz. Sa'd b. Ubâde gibi Medineli, Hz. Zeyd b. Harise gibi azat edilmiş bir köle veya kimi zaman da Hz. İbn Ümmü Mektûm gibi görme engelli bir sahâbi olabiliyordu.

Emanet, ehliyet ve liyakat açısından yeterli görmediği Hz. Ebu Zer'in *"Ya Rasulallah! Beni amel (zekat memuru) olarak görevlendirmiyor musun?"* Şeklindeki sualine karşılık, onun yapısını çok yakından bilen Efendimiz elini omuzuna vurarak, *"Ey Ebu Zer! Zayıf bir kimsesin. Bu görev ise bir emanettir. Layık olduğu için onu alan ve gereğini hakkıyla yerine getirenler dışında (bu tür görevler) kıyamet günü rezillik ve pişmanlıktır"* (44 M4719 Müslim, İmâre, 16.) buyurmuştur. Diğer zamanlarda da, bir makama gelmek için aşırı hırs gösterenleri özellikle kabul etmemiş ve *"Vallahi biz, talep eden ve hırslı olan kimseye bu görevi vermiyoruz"* (46 M4717 Müslim, İmâre, 14.) buyurmuştur.

Peygamber Aleyhisselâmın *"İş ehli olmayana verildiği zaman, kıyameti bekle."* (Buhârî, İlim 2) şeklindeki uyarısı, hepimiz için çalması gereken alarm zilleri olmalıdır. Toplumdaki huzursuzluk, gelir ve refah paylaşımındaki adaletsizlik, iş hayatındaki mutsuzluk ve isabetsizliklerin temelinde, yukarıda saydığım ve benzeri hastalıklarımızın yattığını görerek, Allah ve Resulünün emirleri doğrultusunda tedbirler almalıyız.

Çok geç olmadan, çok geç kalmadan...

KAYNAKLAR:

- 1- Görselin alındığı yer
- 2- <http://kuran.diyamet.gov.tr>
- 3- <http://hadislerleislam.diyamet.gov.tr/?p=kitap&i=7.0.219>
- 4- <http://hadislerleislam.diyamet.gov.tr/?p=kitap&i=7.0.217>